

РЕЦЕНЗИЯ

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” в Национална спортна академия „Васил Левски” по област на висшето образование „Здравеопазване и Спорт”, професионално направление 7.6. „Спорт”, обявен в „Държавен вестник” бр. 23 от 27.03.2015 г., с. 84, т. 8, с единствен кандидат доцент РУМЯН ПЕТКОВ ХРИСТОВ, доктор на науките

Рецензент: проф. МАЙЯ НИКОЛОВА НЕЙЧЕВА, доктор

1. По обявяването на конкурса

Конкурсът за професор по професионално направление 7.6. „Спорт” специалност „Гребане”, за нуждите на катедра „Водни спортове” е обявен от Национална спортна академия – гр. София в „Държавен вестник” бр. 23/27.03.2015 г. В конкурса участва един кандидат - доцент Румян Христов, доктор на науките. Подадените документи отговарят на основните изисквания на Закона за висше образование, Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за придобиване на научната степен „Доктор на науките” и за заемане на академични длъжности в Националната спортна академия „Васил както и на допълнителните показатели, предвидени за професурата.

2. Биографични данни, педагогическа и научна дейност

Кандидатът за професор доц. РУМЯН ПЕТКОВ ХРИСТОВ, доктор на науките е роден на 18 юли 1954 г. в гр. Лом, обл. Монтана. През 1982 г. завършва ВИФ „Георги Димитров” и получава диплома за висше образование (с права на магистър) по специалността физическа култура с първа квалификация „Треньор по гребане” и втора квалификация „Учител по физическо възпитание”.

От 1982 до 1984 г. е специалист по водни спортове в Съвета за висше образование при Министерството на народната просвета (МНП). В периода 1984 -

1994 зама щатни длъжности: от 1994 - до настоящия момент и на втори трудов договор, граждански договори и др. на заемани длъжности към БСФС, ДАМС, ММС, МФВС и работи като: експерт към ЦНПДС към ЦС на БСФС; ръководител на специализирана лаборатория по гребане; завеждащ „Спортно педагогическия блок“ в ЦНПДС с основни дейности свързани с научно - изследователската и приложната дейност; помощник старши треньор на националния отбор по гребане по научната дейност; старши треньор на националния отбор по гребане и др.

През 1989 г. спечелва конкурс и е избран за научен сътрудник от ЦНПДС при ЦС на БСФС и одобрен от Академичния съвет на ВИФ „Георги Димитров“.

През 1998 г. защитава дисертационен труд на тема *„Усъвършенстване на биомеханичната структура на двигателните действия при високо разрядни спортисти по гребане“* и придобива образователната и научна степен „доктор“.

През 1995 г. спечелва конкурс за редовен преподавател и е назначен на трудов договор към НСА „Васил Левски“, като последователно е повишаван в старши асистент и главен асистент - ръководител сектор „Гребане, кану-каяк, водни ски“ към катедра „Водни спортове“.

След участие в конкурс през 2001 г. получава научното звание „доцент“ по научната специалност 05.07.05. „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. методика на лечебната физкултура)“, специалност „Гребане“ към катедра „Водни спортове“ - НСА, където работи и в момента и заема академичната длъжност „доцент“, ВУ.

През 2010 г. защитава дисертационен труд на тема *„Изследване на спортната техника като биомеханична система при елитни състезатели по гребане“* и придобива научната степен „Доктор на педагогическите науки“.

От 2012 г. доц. Румян Христов е назначен на длъжност Ръководител на „Център за научна и приложна дейност в спорта“ (ЦНПДС) при Национална спортна академия „Васил Левски“ – гр. София.

За учебната 2013/2014 г. има пълна и наднормена заетост: аудиторна 671 часа, извънаудиторна 207 часа – общо 878 часа.

Като титуляр и водещ преподавател е разработил 3 нови бакалавърски програми и 1 магистърска програма и провежда учебни занимания със студентите

по специалност: „Гребане”; „Кану-каяк”; „Водни ски”; „Спортна анимация”, АФАС (редовна и задочна форма на обучение) в двете образователно - класификационни степени, както следва:

- ОКС „Бакалавър” SP.1.13. (по вид спорт): SP.1.13.13. водни ски; SP.1.13.16. гребане; SP.1.13.19. кану-каяк; SP.1.29. спортно усъвършенстване по 4 - те вида спорт; SP.1.34 курс водни спортове; СА. АФАС.
- ОКС „Магистър”: програма „Спорт за високи постижения по вид спорт”: гребане; кану-каяк; водни ски; програма „Спортна анимация” , MSS II.I.3. Теория и методика на водните спортове, MSS II.I.3, Учебен курс водни спортове, програма АФАС.
- Провежда учебни занимания в ОНС „Доктор”.

Участва компетентно в дейността на факултетния съвет на КТТСА и в работата на програмните съвети на посочените по-горе магистърски програми.

Бил е научен ръководител на студенти - бакалаври (7), магистри (10), докторанти (5), от които един е защитил успешно докторска дисертация (2014 г.). Рецензирал е 2 учебни програми и пособия, 4 научни статии, 2 дисертационни труда и 1 хабилитационен материал. Участва в ръководството на научни конференции, от които 2 – национални и 2 – международни.

Като автор на научни разработки е цитиран в 32 труда, от които в 12 дипломни работи, 4 дисертационни трудове, 5 учебници и в 11 научни списания.

Кандидатът владее писмено и говоримо руски и английски езици и работи особено активно като ръководител, координатор и изпълнител на 1 образователен проект по национална програма и 6 научно-изследователски проекти в НСА:

- Международен проект BG051PO001 - 4.3.04 - 0001 „Въвеждане на нови образователни системи за качество на дистанционното обучение в спорта и свързаните със спорта програми“ (2012 - 2014 г.) – позиция участник (гребане).
- Инфраструктурни проекти на НСА „Васил Левски” за 2012, 2013, 2014, и 2015 г. – позиция координатор.
- Принос към историята на НСА „Васил Левски”- личности, преподаватели

и катедри (2013 г.) – позиция ръководител.

3. Общо описание на представените за рецензиране материали

За участието в конкурса за професор доц. Румян Христов е представил следните публикации: книги, монографии и учебни ръководства - 6 бр.; публикации в чужбина - в съавторство и първи автор - 2 бр.; публикации в чужбина в съавторство - 1 бр.; публикации в България - самостоятелно - 13 бр.; публикации в България в съавторство и първи автор - 10 бр.; публикации в България в съавторство - 17 бр.; 7. Резюмета - 2 бр.; научно-приложни методики - 3 бр.; тренировъчни програми - 2 бр.; авторско свидетелство (изобретение) - 1 бр.

Общият брой на научните трудове, които подлежат на рецензиране е 26 от които: 1 монография (156 стр.); 2 учебника (87стр.); 1 учебно пособие (35 стр); 22 научни публикации (132 стр.) публикувани в научни списания и сборници, с които доц. Румян Христов не е участвал в други конкурси за заемането на академични длъжности и не са използвани при присъждането на научни степени. Всички публикации са самостоятелно дело на кандидата. Представените научни трудове по количествени параметри отговарят на изискванията на конкурса. Качествените характеристики на публикациите също са с положително становище.

4. Научни приноси

Един от най-значимите научни приноси на доц. Румян Христов се съдържа в публикуваната монография „Техника на гребането, развитие и съвременни аспекти“. В книгата са обобщени научните познания на автора и неговия многогодишен опит в посочената област. На базата на предварително проучване и анализ на литературни източници в първата глава в исторически аспект са диференцирани особеностите в отделните етапи от развитието на спорта и школите в света, основните гребни стилове, стилови варианти и модификации (във втората половина на XX век). Несъмнен принос с практико-приложна насоченост е представеното систематизирано изложение на резултати от анализи на изследвания от биомеханиката, свързани с ефективността на гребане.

Съдържанието на учебника „Гребане – тренировка” включва теми отнасящи се до физическото натоварване, като основен фактор за приспособяване на процесите и системите на организма към изискванията на специфичната работоспособност. В направеното обзорно изложение се разширяват и задълбочават познанията за биоенергичната основа на гребането (анаеробна алактатна система, анаеробна лактатна (гликолитична система), аеробна система, интегриране на енергийни системи и мускулна дейност. Акцентираща се върху специалната подготовка на вода, методите и подходите за тестиране и анализ.

Приносите на научната продукция на доц. Румян Христов в областта на теорията и методиката на спортната тренировка в проблемно-тематичен аспект се отнасят до следното:

✓ теоретично обобщение и методологична постановка на развитието на техниката на спортното гребане и на съвременните разновидности на гребните спортове (вкл. дефиниране на базови понятия за структурната схема на движенията: основни фази и преходни под-фази; биомеханична характеристика на системата „лодка-гребец-гребло”; фазова структура на гребния цикъл (I.-1 гл.; I.-2 гл.; I.-3 гл.; II. 2.; II.3.; IV.9.);

✓ проучване и експертно представяне на резултати от изследвания на динамични и кинематични характеристики на гребната техника (вкл. елементи на системата лодка - гребец - гребло; системно - структурен анализ на гребния цикъл; движение, скорост и ускорение на лодката; работа, амплитуда и скорости на основните сегменти от тялото на гребца) (I.-4 гл.; I.-5 гл.);

✓ проектиране, експериментиране и приложение на собствена методика с високо технологичен видео софтуер за динамично математическо моделиране на спортната техника. Изведени са уравнения за функционална зависимост между базовите показатели (IV.11). Прогнозирани са интегралните технически параметри (темп и скорост) при елитни състезатели по гребане и са създавани модели за преминаване на състезателната дистанция (V.13.; V.16.) (вкл. комплексна методика и нов подход за изследване и анализ, чрез използване на обективна количествена информация от спортно - педагогически (скорост на лодката, темп на гребане) и

физиологични критерии (честота на сърдечните съкращения) на натоварване, оценка, контрол и управление на тренировъчния процес (III.9.);

√ изследване на кинематичните параметри на техниката на гребане в каяк на вода и на гребен ергометър. Резултатите от сравнителния биомеханичния анализ на загребване показват необходимостта от решение за нов вид специфично средство за суха тренировка, което да запази и усъвършенства характерната кинематична верига за пренос на двигателното усилие при гребане в каяк (V.17.);

√ изследване на динамиката в кинематичните характеристики и ритмовата структура на гребния цикъл във връзка със специалната подготвеност. Установено е повишаване на темпа на гребане и промяна на отношението на времетраенето на работната и въздушната фаза и изменения в определени микро-фази от структурата на гребния цикъл, които са най-характерни за въздушната работа, с оглед съхраняване скоростта на лодката (III.7.; III.12.; III.13.; III.5.);

√ проектиране, експериментиране и приложение в тренировъчния процес на модерна и оригинални апаратурни комплектация, устройства, тренажори и методики, разработени на базата на най-съвременните технологии и гарантиращи редица предимства – обективност, точност и надеждност на информацията и възможност за компютърна обработка в многомерното фазово пространство на избраните временни и пространствени характеристики при гребане и повишаване ефективността на управление на техническата подготовка, като част от единната система за специална подготовка на гребца (II.5.; III.7.; III.9; III.12.; III.14; IV.11.);

√ определени са (след задълбочено научно проучване) режими на работа, диференцирани в 6 тренировъчни зони на интензивност (категории). Изготвени са примерни тренировки за натоварване с определена насоченост: анаеробна; аеробна; моделни (контролни) тренировки за издръжливост, които гарантират работата в посочените зони. Предложен е метод за определяне на тренировъчните интензивности на базата на постижение от 2000 м. (II.1.);

√ контрол на специфичната работоспособност (вкл. изследване на взаимовръзката между спортно-педагогическите параметри при гребане на велоергометър и функционалните показатели на натоварването). Резултатите показват, че изследваните максимални физиологични параметри и аеробно-

анеробния праг със специфичен тест на гребен велоергометър, диференцират по-добре индивидуалните качества на гребците, в сравнение със стандартния тест на велоергометър. Потвърждава се становището за целесъобразността на специфичните натоварвания за изследване на адаптивните промени на функционалното състояние на организма (IV.8.; V.18.);

√ анализирана е динамиката на развитие на олимпийските дисциплини по гребане, брой състезатели, участващи лодки и спортния резултат от световни и олимпийски първенства. Установено е положително развитие и повишаване нивото на спортното постижение (V.11.). Компетентно е представено състоянието и стратегията на международната федерация по гребане за популяризиране и развитие на олимпийското движение и елитния спорт (V.10.) (вкл. на адаптивното гребане - новия спорт в параолимпийските игри в Пекин 2008 (IV.10.);

√ чрез проучване се извършва анализ на възможностите за провеждане на спортно-анимационни дейности при морски условия в туризма. Посочени са отделните групи спортове: гребни, ветроходни, моторни или свързани с употребата на моторни лодки и подводни дейности, както и категорията от квалифицирани специалисти, чрез които могат да осъществят посочените рекреационни дейности в открити води (III.10.) (вкл. практикуване на гребане и рафтинг спорт в съвременната Уелнес индустрия, като средство за рекреация, развлечение и активен начин на живот (V.14.; V.15.).

5. Спортно-педагогическа и обществена дейност

От 1970 до 1983 г. е активен състезател и член на националния отбор по гребане, с участие в четири Световни първенства и на Олимпийските игри в Монреал 1976 г. Има класирания в призовата шестица и печели много спортни отличия и награди. Удостоен с почетното звание „Майстор на спорта“.

Осъществява успешно треньорска дейност като старши треньор на националния отбор по гребане и е треньор на лодка станала Световен шампион на гребане в открити води през 2010 г. През последните два олимпийски цикъла работи като консултант по въпросите на тренировката с олимпийските отбори по биатлон, кану-каяк и гребане.

Непосредствено свързана със спортно-педгогическата и методическата дейност на кандидата е осъществената разнообразна обществена дейност. От 1995 г. до днес е член на Комисията по олимпийска подготовка към КМФВС и БОК. Член е на УС на Българската федерация по гребане, УС на Българската федерация по кану-каяк и на УС на СК НСА „Васил Боянов”.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното като научни приноси и личните ми положителни впечатления за професионалната, педагогическата, научно-творческата и обществената дейност на кандидата имам аргументирано основание и убеденост да предложа на научното жури да присъди академичната длъжност „професор” на доц. Румян Петков Христов, доктор на науките по „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка и кинезитерапията”, за нуждите на катедра „Водни спортове” – специалност „Гребане”.

София, 30.08.2015 г.

Рецензент:.....

проф. Майя Нейчева, доктор